

Factsheet

Financiering Aanpak huiselijk geweld en kindermishandeling

Gemeenten hebben voor de Aanpak huiselijk geweld en kindermishandeling nieuwe taken gekregen¹. Hoe kunnen gemeenten deze nieuwe taken financieren? In deze factsheet wordt uitgelegd hoe de financiering nu is geregeld vanuit de Algemene Uitkering en de Decentralisatie-uitkering Vrouwenopvang (DU VO). Ter verduidelijking wordt ook achtergrondinformatie gegeven over de recente historie van de financiering van de Aanpak huiselijk geweld en kindermishandeling.

De basis

De financiering van de Aanpak van huiselijk geweld en kindermishandeling verloopt via de DU VO die centrumgemeenten ontvangen en via de Algemene Uitkering die alle gemeenten ontvangen. Onderdeel van de Algemene Uitkering zijn de middelen voor Jeugd en Wmo. Hieruit wordt het beleid rond de Aanpak kindermishandeling gefinancierd en wordt een bijdrage geleverd aan de financiering van de Veilig Thuis-organisaties.

Decentralisatie-uitkering Vrouwenopvang (DU VO)

De DU VO is bedoeld voor het aanpakken van alle vormen van geweld in afhankelijkheidsrelaties: denk hierbij aan vrouwenopvang, kindermishandeling, ouderenmishandeling, seksueel geweld, eengerelateerd geweld en loverboyproblematiek. De DU VO is een financiële bijdrage; het is niet bedoeld om kostendekkend te zijn voor de aanpak van geweld in afhankelijkheidsrelaties.

Financiële kaders

In deze factsheet wordt zoveel duidelijkheid gegeven als mogelijk. Zoveel als mogelijk, omdat niet alles strikt afgebakend kan worden:

- Hoeveel financiële middelen gemeenten ontvangen vanuit het Rijk voor deze beleidsterreinen. Er is namelijk geen strakke koppeling tussen deze beleidsterreinen en budgetten.
- Welke budgetten gemeenten voor deze beleidsdoelen in willen zetten.
- Hoeveel kosten gemeenten willen maken voor deze beleidsterreinen vanwege lokale prioritering.
- Wat de verhouding is tussen een verdeling in kosten tussen de centrumgemeente en de regiogemeenten. Ook hier speelt lokale prioritering een rol en de manier waarop de samenwerking in de regio is georganiseerd.

¹ <https://www.huiselijkgeweld.nl/beleid/landelijk/radarfunctie-veilig-thuis>

De DU VO is ooit in het leven geroepen om gemeenten te compenseren voor de kosten die zij maakten om de vrouwenopvang te organiseren. De uitkering is vervolgens een aantal keren verhoogd om nieuwe taken (deels) te bekostigen. Ook zijn er een aantal uitnamen uit gedaan om landelijke taken te bekostigen, zoals de landelijke taken voor de Centra voor Seksueel Geweld (CSG's).

De 35 centrumgemeenten Vrouwenopvang ontvangen elk een aandeel uit de DU VO. De centrumgemeenten coördineren het beleid en de financiering van voorzieningen. Ze zijn verantwoordelijk voor de afstemming met gemeenten in hun eigen regio. Dat doen ze in een regiovisie waarin het beleid op regionaal niveau is vastgelegd.

Hoogte DU VO

De hoogte van de DU VO voor de individuele centrumgemeenten wordt vastgesteld op basis van een objectief verdeelmodel. Dit verdeelmodel sluit aan bij de verwachte behoeften en houdt daarbij rekening met factoren die bepalen hoeveel problematiek er wordt verwacht.

Indexering en Verhogingen

De hoogte van de DU VO is te vinden in de circulaire. De hoogte van de DU VO wordt alleen gewijzigd als:

- er nieuwe taken voor gemeenten zijn afgesproken,
- er is afgesproken dat landelijke taken uit de DU VO bekostigd worden,
- het Rijk bepaalde vormen van beleid wil stimuleren, of als
- het Rijk knelpunten wil aanpakken.

De DU VO wordt jaarlijks niet geïndexeerd. Los van bovenstaande wijzigingen, blijft de DU VO dus ongewijzigd. Wel telt de DU VO mee in het totale bedrag waar indexatie op wordt toegepast. Deze indexatie wordt als onderdeel van het accres toegevoegd aan de Algemene Uitkering.^{2,3} De groei van de Algemene Uitkering inclusief de indexatie van de DU VO, komt dus terecht bij alle gemeenten. Niet alleen bij de centrumgemeenten.

Aandeel in Accres

Er kan redelijk nauwkeurig worden berekend welk deel van het accres verband houdt met de DU VO. In onderstaande tabel worden de bedragen inzichtelijk gemaakt. Het gaat om een bedrag dat in 5 jaar

oploopt tot 34,6 miljoen.⁴ Dat is 21,7 % van het totale budget van de DU VO.

De tabel heeft tot doel om inzicht te geven in het doel en het bereik van de DU VO; er kunnen geen rechten aan worden ontleend. Gemeenten zijn vrij om dit deel van het accres naar eigen inzicht te besteden.

	2018	2019	2020	2021	2022
DUVO*	130,3	153,3	155,0	159,8	159,8
Accrespercentage*	6,86%	5,79%	3,94%	3,21%	3,52%
Aandeel accres tbv DUVO	8,9	8,9	6,1	5,1	5,6
DUVO plus accres**	139,2	171,1	178,9	188,8	194,4
	(130,3 + 8,9)	(153,3 + 8,9)	(155 + 8,9 + 6.1)	(159,8 + 8,9 + 6,1 + 5,1)	(159,8 + 8,9 + 6,1 + 5,1 + 5,6)

* Op basis van meicirculaire 2018

** Deze bedragen zijn niet zichtbaar in de DU VO omdat het accres wordt toegevoegd aan de Algemene Uitkering en niet aan de DU VO

Financiering Veilig Thuis

De financiering vanuit het Rijk naar de gemeenten voor Veilig Thuis gaat via twee lijnen.

1. Via de DU VO van de centrumgemeenten

De financiering van het Steunpunt Huiselijk Geweld (SHG) was onderdeel van de DU VO. Met de komst van Veilig Thuis zijn de Algemene Meldpunten Kindermishandeling (AMK's) en de SHG's lokaal samengevoegd en ondergebracht bij de Veilig Thuis-organisaties.

2. Via het gemeentefonds van alle gemeenten

Tot 2015 ontvingen de provincies het budget voor de financiering van de voormalige Bureaus Jeugdzorg (inclusief het budget voor het AMK). Vanaf 2015 is dit budget overgeheveld naar de Integratie Uitkering Sociaal Domein binnen het gemeentefonds en wordt deze verdeeld over alle gemeenten. Vanaf 2019 wordt dit deel van de Integratie Uitkering Sociaal Domein, onderdeel van de Algemene Uitkering.

Financiering nieuwe taken Veilig Thuis

Met de aanscherping van de Wet Meldcode en de ontwikkeling van de radarfunctie van Veilig Thuis worden verschillende taken van Veilig Thuis per

2 De omvang van het accres wordt berekend op basis van de normeringssystematiek, ook wel bekend als 'samen trap op, samen trap af'.

3 Het accres is de totale jaarlijkse toevoeging aan de Algemene Uitkering. De Algemene Uitkering is onderdeel van het Gemeentefonds.

4 € 194,4 miljoen -/- € 159,8 miljoen = € 34,6 miljoen

1 januari 2019 geïntensiveerd en/ of uitgebreid⁵. Om hun taken goed uit te kunnen voeren, hebben de Veilig Thuis-organisaties meer financiële middelen nodig dan zij nu ontvangen. Gemeenten zijn opdrachtgever en financier van de Veilig Thuis-organisaties, en daarom betekent dit extra kosten voor gemeenten.

De extra kosten voor de aanscherping Wet Meldcode en de radarfunctie van Veilig Thuis zijn vanaf 2021 berekend op € 33,6 miljoen. Dit bedrag komt voort uit een impactanalyse waarin drie verschillende scenario's zijn uitgewerkt: laag, midden en hoog. Het bedrag van € 33,6 miljoen is het bedrag dat in de impactanalyse is berekend voor de kosten voor het lage scenario in 2021.⁶ Dit bedrag is opgehoogd met € 5 miljoen euro. Omdat de impact van de uitbreiding van de nieuwe taken geleidelijk zal gaan, wordt het totale bedrag van € 38,6 miljoen op basis van een groeimodel toegevoegd aan de DU VO.

De totale extra financiering verloopt in twee stappen:

1. De DU VO wordt opgehoogd

Uit het accres dat alle gemeenten ontvangen, is door het Rijk en de VNG overeengekomen om een bedrag over te hevelen naar de DU VO. Op deze manier is een zekering ingebouwd dat de extra benodigde kosten voor Veilig Thuis gefinancierd kunnen worden door de centrumgemeenten. Het gaat om een bedrag van € 11,9 miljoen in 2018, € 32,1 miljoen in 2019, € 33,8 miljoen in 2020 en vanaf 2021 structureel € 38,6 miljoen.⁷

2. Alle gemeenten ontvangen accres in de Algemene Uitkering

Het accres is zoals aangegeven, de totale toevoeging aan de Algemene Uitkering. Gemeenten moeten de extra kosten zoals bovenstaand vermeld opvangen vanuit het accres. Door de nieuwe normeringssystematiek, stijgt het accres de komende jaren harder dan voorheen. Op grond van het Regeerakkoord is de grondslag voor het accres namelijk verbreed met zorg en sociale zekerheid. Het accres voor gemeenten bedraagt de komende jaren ruim € 5 miljard.

Recente historie

De huidige financiering van de Aanpak huiselijk geweld en kindermishandeling komt voort uit wijzigingen die er in het recente verleden hebben plaatsgevonden.

Wmo 2015

Gemeenten zijn sinds de invoering van de Wet Maatschappelijke ondersteuning 2015 (Wmo 2015) verantwoordelijk voor een integrale aanpak van huiselijk geweld en kindermishandeling. Vanaf 1 januari 2015 zijn gemeenten daarmee verantwoordelijk voor het gehele traject van preventie tot nazorg. Onderdeel van dit traject is de vorming van Veilig Thuis. De basis voor Veilig Thuis ligt in de samenvoeging van de Steunpunten Huiselijk Geweld (SHG's) en de Algemene Meldpunten Kindermishandeling (AMK's). Veilig Thuis is wettelijke verankerd in de Wmo 2015 en de Jeugdwet.

Nieuw verdeelmodel

De landelijke toekenning van middelen aan de centrumgemeenten is per 2015 herzien. Daarvoor was de verdeling historisch bepaald en dit leek geen directe relatie meer te hebben met de vraag. Daarom is destijds besloten tot een nieuw verdeelmodel voor de middelen vrouwenopvang. Het nieuwe verdeelmodel is gebaseerd op objectieve criteria. Het nieuwe verdeelmodel heeft geleid tot een herverdeling van de DU VO. Er is gekozen voor een zogenaamde 'zachte landing': er is extra geld toegevoegd en de herverdeeffecten zijn over drie jaar uitgespreid. 2018 is het eerste jaar dat 'nadeel' gemeenten de effecten hiervan voelen.

Regio-aanpak

Centrumgemeenten moeten vanaf 2015 afspraken maken met de lokale gemeenten in hun regio over beleid rond de Aanpak van huiselijk geweld en kindermishandeling. Dit beleidsplan wordt de regiovisie Huiselijk geweld en kindermishandeling genoemd. Voor de ontwikkeling van deze regiovisies heeft het Rijk voor 2013 en 2014 per centrumgemeente eenmalig een budget van € 75.000 per jaar beschikbaar gesteld.⁸

5 <https://www.huiselijkgeweld.nl/beleid/landelijk/radarfunctie-veilig-thuis>

6 <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/rapporten/2017/06/01/impactanalyse-veilig-thuis>

7 Maartcirculaire gemeentefonds 2018

8 Septembercirculaire gemeentefonds 2013